

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

PRÁVO PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ

I. základní pojmy

© Zdeňka Králíčková, 2020

LITERATURA

■ MONOGRAFIE

- Čuhelová, K.: Předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí. Praha: Wolters Kluwer, 2016.
- Voňková, J., Spoustová, I.: Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2., přeprac. vyd., Praha: Profem, 2008.
- Marvánová-Vargová, B. Pokorná, D., Toufarová, M. : Partnerské násilí. Linde, 2009;
- Gjuričová, Š., Kocourková, J., Koutek, J.: Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad, 2000;
- Špeciánová, Š.: Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003;
- Vaničková, E.: Tělesné tresty dětí (definice – popis – následky). Praha: Grada Publishing, 2004;

■ SBORNÍK Z KONFERENCE

Právo proti domácímu násilí (online)
dostupný na www.law.muni.cz (Dny práva)

■ UČEBNICE

- Králíčková, Z., Žatecká, E., Dávid, R., Kornel. M.: Právo proti domácímu násilí. Praha: C. H. Beck, 2011.
- Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L.: Rodinné právo. Učebnice. 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2017.

■ STUDIE

- Čuhelová, K., Šínová, R. Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu a rekonstrukce soukromého práva. Právní rozhledy, 2013, č. 3, s. 104 – 110;
- Králíčková, Z.: Občanskoprávní aspekty domácího násilí de lege ferenda. Bulletin advokacie, 2003, č. 8, s. 84 – 89;
- Králíčková, Z.: Civilněprávní postih domácího násilí – utopie, nebo efektivní budoucí právní úprava? Právo a rodina, 2004, č. 12, s. 7 – 10;
- Králíčková, Z.: Civilněprávní postih domácího násilí – úvahy de lege ferenda (zejména nad sněmovním tiskem č. 828). Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 50 – 53;
- Králíčková, Z. Dávid, R.: Rodinné bydlení a domácí násilí. Právní fórum, 2008, s. 429 - 436;
- Radvanová, S.: Zdravé rodinné prostředí – jak pro koho. Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 47 – 49;
- Melicharová, D.: Dítě jako svědek a oběť domácího násilí. Ibid., s. 62 - 65

Z lásky nenávist (TV film) (2017) | ČSFD.cz

1. <https://www.csfd.cz/film/519286-z-lasky-nenavist/komentare/>

Všechny chtěly jen normálně žít. To, co následovalo po svatbě, si neuměly vůbec představit. Dokumentární **film** sleduje příběhy pěti žen, které prošly psychickým i fyzickým týráním ze strany partnera/manžela a našly sílu o svých otřesných zážitcích...

Z lásky nenávist 2 - Domácí násilí na mužích (TV film) (2018) | ČSFD.cz

1. <https://www.csfd.cz/film/603070-z-lasky-nenavist-2-domaci-nasili-na.../prehled/>

Domácí násilí a jeho netypické oběti. Dokumentární **film** o mužích, jejichž partnerské vztahy se proměnily v peklo. Čtveřice mužů otevřeně odhaluje psychické i fyzické týránění, které zažili ze strany těch nejbližších – svých milovaných žen...

DOMÁCÍ NÁSILÍ - OBECNÁ DEFINICE

■ SOCIOPATOLOGICKÝ JEV SUI GENERIS

- EMOCIONÁLNÍ POUTO
- MOC
- STRACH
- KONTROLA

X

- patriarchální terorismus
- feministická kriminologie

DOMÁCÍ NÁSILÍ – DEFINICE BÍLÉHO KRUHU BEZPEČÍ

- „Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.“

zdroj: <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domacinasili/r69>

DOMÁCÍ NÁSILÍ – DEFINICE ZÁKONODÁRCE

- „Domácím násilím se rozumí opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází, nebo hrozí, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, mezi osobami, které jsou či byli spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě. V rámci domácího násilí lze jednoznačně identifikovat osobu násilnou i osobu ohroženou, proti níž takové útoky nebo výhružky útokem směřují.“

*Důvodová zpráva k zákonu č.135/2006 Sb.
zdroj: www.psp.cz/dokument)*

DOMÁCÍ NÁSILÍ je: (charakteristické znaky)

- blízké vztahy intimního charakteru
- společná propojenost - závislost
- asymetrie ve vztahu - jasné rozdělení rolí
 - „dvě tváře“ násilníka
 - ambivalentnost oběti
- společné bydlení
- opakování a dlouhodobost/eskalace
- neveřejnost

DOMÁCÍ NÁSILÍ není:

- střídání rolí nebo rovné role
(hádky, rvačky, „italská domácnost“)
- vzájemné opakující se a eskalující napadání
(válka Roseových)
- jednorázový incident - i trestný čin
(nicméně, může to být start pro domácí násilí)

PŘÍČINY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- Jednotlivé teorie:
 - individuálních faktorů
 - sociálně-psychologických faktorů
 - sociálně-kulturních faktorů
 - feministické

- Multifaktorové teorie:
 - Patriarchální teorie hodnot
 - Životní a sociální okolí jednotlivců
 - Rizika plynoucí z rodinného života jako takového
 - Ontogenetická teorie násilí - individuální charakteristika pachatele a oběti a jejich vzájemné interakce

- Obecně:
 - vztahová nespokojenost, negativní hodnocení partnerova chování, nevyrovnané mocenské rozložení sil, konfliktní životní styl, nízká sebedůvěra

DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- Fyzické násilí
- Psychické násilí (vydírání, i sebevraždou)
- Sexuální násilí
- Sociální násilí/izolace
- Ekonomické násilí/deprivace
- **Kombinace**

- Pronásledování - stalking

PACHATELÉ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- Dříve: důraz na psychopatologii pachatelů
 - mýtus: slušní lidé násilí nepáchají
- BKB: násilníci pochází ze všech socioekonomických, etnických, rasových a náboženských skupin, a jejich chování doma se liší od chování na veřejnosti
 - osobnost veřejná x osobnost soukromá, selektivně tyranizující chování, ventilace nahromaděné vnitřní frustrace, existence kontrolních mechanismů
- x
- Genderové teorie: násilníkům v dětství chyběla pozitivně vnímaná postava otce nebo žili v rodině s extrémně patriarchální strukturou

OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ - KDOKOLI

- PŘÍMÉ v. NEPŘÍMÉ (svědek)
(CAN: *Child Abuse and Neglect*)
 - Dle chování
 - Dle věku
 - Dle pohlaví
 - Dle vztahu
 - Dle životního stylu
- Primární rány
 - snaha násilí přerušit, touha po potrestání v pozadí
- Sekundární viktimizace
 - oznámení, důkazy, souhlas se stíháním, pocit nespravedlnosti a provizoria
- Terciální viktimizace
 - trauma na celý život

TYPICKÉ SKUPINY OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

- ŽENY
- DĚTI - PŘÍMÉ I NEPŘÍMÉ OBĚTI (CAN !)
- MUŽI
- SENIOŘI
- ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÍ

CYKLUS PARTNERSKÉHO NÁSILÍ

- Fáze narůstající tenze
- Fáze násilí
- Fáze klidu („líbánek“)

EMOCIONÁLNÍ POUTO: LÁSKA v. NENÁVIST
oběť se bojí, ale na násilníkovi jí záleží

ŘEŠENÍ DOMÁCIHO NÁSILÍ

NÁSILNÍK

- ODDĚLENÍ OD OBĚTI
- TERAPIE
 - teorie: domácí násilí je chování, které může být odnaučeno (?!)
- HROZBA OFICIÁLNÍCH SANKCÍ
- SANKCE
 - SOUKROMOPRÁVNÍ
 - VEŘEJNOPRÁVNÍ/TRESTNÍ

OBĚŤ

- ODDĚLENÍ OD NÁSILNÍKA
 - VYKÁZÁNÍ/AZYLOVÉ DOMY
- INTERVENČNÍ CENTRA (*VIZ DÁLE*)
- OCHRANA PŘED SEKUNDÁRNÍ VIKTIMIZACÍ
- STATUSOVÉ OTÁZKY (*ROZVOD*)
- MAJETKOVÉ ASPEKTY (*SJM*)
- BYDLENÍ (*SPOLEČNÝ NÁJEM*)
- SPOLEČNÉ DĚTI (*PÉČE, STYK*)

INTERVENČNÍ CENTRA

zřízena zákonem č. 136/2006 Sb.,
§ 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

POMOC OSOBÁM OHROŽENÝM NÁSILÍM

- INDIVIDUÁLNÍ PSYCHOLOGICKÁ A SOCIÁLNÍ POMOC
 - AMBULANTNÍ NEBO AZYLOVÉ POVAHY
- INTERVENČNÍ CENTRA
 - KOORDINACE
 - KONTAKTOVÁNÍ OHROŽENÝCH OSOB nabídnutím pomoci nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní intervenčnímu centru;
 - dotaz
 - zda porozuměli informacím od policie a
 - zda byla zajištěna dostatečná ochrana a bezpečí
 - následná poradenská činnost
 - SLUŽBY AMBULANTNÍ ČI TERÉNNÍ
 - a) sociálně terapeutické činnosti,
 - b) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí
 - SLUŽBY POBYTOVÉ
 - a) poskytnutí ubytování,
 - b) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy
 - OZNAMOVACÍ ČINNOST krajskému úřadu

NÁSLEDKY DOMÁCIHO NÁSILÍ

- STOKHOLMSKÝ SYNDROM (přepadení banky - rukojmí)
 - život oběti je v ohrožení
 - oběť je přesvědčena, že ze situace není úniku
 - oběť je izolována
 - oběť pocítuje přechodnou náklonnost k násilníkovi
- POSTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA
 - mezinárodní klasifikace nemocí
 - opakované prožívání
 - noční můry
 - únikové příznaky
 - stálá citová a tělesná připravenost na útok
 - podrážděnost
 - poruchy spánku
 - změna osobnosti

VYBRANÉ STATISTICKÉ ÚDAJE

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ POLICIÍ ČR DLE KRAJŮ V ROCE 2014

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí ve spolupráci s APIC ČR- 28.3.2014												2014	celkem v letech							Celkem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Jihočeský	8	5											13	50	37	35	84	72	64	63	405
Jihomoravský	11	5											18	82	72	82	87	118	150	128	719
Karlovarský	5	8											13	32	46	49	79	137	111	97	661
Královéhradecký	9	2											11	34	22	16	44	45	52	41	264
Liberecký	10	9											18	30	36	68	62	82	104	113	486
Moravskoslezský	11	10											21	213	110	111	108	135	97	107	881
Olomoucký	6	7											13	44	35	43	61	112	100	94	489
Pardubický	6	4											10	61	39	44	73	92	104	83	498
Plzeňský	3	7											10	16	22	14	27	23	30	39	171
Hlavní město Praha	14	15											28	59	34	48	104	123	138	155	681
Středočeský	11	6											17	79	67	59	64	121	106	111	607
Ústecký	10	16											28	81	87	134	133	202	204	156	897
Vysočina	8	10											18	32	26	39	51	42	43	73	308
Zlínský	7	11											18	49	46	36	81	126	102	101	641
CELKEM VYKÁZÁN	118	116	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	234	882	878	778	1068	1430	1406	1381	7673
z toho opakovaná	18	14																			
tj. v %	13%	12%																			

Od 1.1.2007 do 28.2.2014 celkem: 7 807

KAMPAŇ BÍLÁ STUŽKA - MUŽI PROTI NÁSILÍ NA ŽENÁCH A DĚTECH

Co je kampaň Muži proti násilí na ženách a dětech (MPN)?

Tato kampaň je zaměřena na ukončení násilí, které je pácháno na ženách a dětech.

Proč je kampaň vedena muži?

Protože právě muži mají tu moc násilí na ženách a dětech zastavit. MPN působí v České republice v rámci The White Ribbon Campaign (Kampaň Bílá stuha - viz <http://www.whiteribbon.com>), která je rozšířena ve více než 55 zemích celého světa. Kolébkou této kampaně se stala Kanada.

V roce 1991 se několik kanadských mužů rozhodlo otevřít diskuzi mezi muži o násilí na ženách. Po pouhých šesti týdnech příprav začalo 100 000 mužů po celé Kanadě nosit bílou stuhu, zatímco mnoho dalších se zapojilo do debaty.

Bílá stuha symbolizuje nesouhlas s násilím na ženách. Její nositel tak vyjadřuje osobní slib, že nikdy nebude páchat, omlouvat nebo tolerovat násilí na ženách a dětech.

S nápadem rozjet kampaň i v České republice přišla **Liga otevřených mužů (LOM)**, která podporuje sebereflexi a osobní růst mužů v současném světě. Je důležité, aby muži pro začátek alespoň vyjádřili svůj postoj k násilí. Muž, který bije svoji manželku a děti, by už neměl být ostatními brán jako norma.

Kampaň je postavená na duchu komunitní spolupráce, nechceme vytvořit hierarchický a byrokratický moloch.

Více informací včetně možností, jak se zapojit do kampaně, najdete na stránkách <http://www.muziprotinasili.cz>

ZDROJ: <http://www.domacinasili.cz/prevence/kampan-bila-stuzka-muzi-proti-nasili-na-zenach-a-detech/7.4.2014>